

Karl-Petter Thorwaldsson: Anförande LO-kongressen 2012

Talare

Karl-Petter Thorwaldsson
Ordförande, LO

Datum

26 maj 2012

1 Kongressdeltagare,

Makt. Det får bli mitt första ord. Jag tänker på den arbetslösa kvinnan i en förort bara några kilometer härifrån som återigen får beskedet att hon inte får
5 komma på anställningsintervju. På vägarbetaren som jag passerade på vägen hit bara någon meter från bilar som kör fram i över 100 kilometer i timmen. På undersköterskan som nu sitter och väntar på det där samtalet som kanske aldrig kommer. På chauffören som kämpar för att hålla sig vaken efter alltför många mil. På städerskan på ett hotellrum någonstans som trakasseras. Vad bestämmer
10 villkoren på svensk arbetsmarknad? Vad är det som avgör hur vardagen ser ut för våra medlemmar? Vad är det som gör att utsattheten och otryggheten, stressen och pressen på dem som finns i arbetslivet har ökat? Svaret finner ni i det här talets första ord. Makt. Det som slutligen bestämmer relationen mellan en arbetsgivare och en anställd handlar om detta. Det måste vi våga prata om.
15 När arbetslösheten ökar, ökar också arbetsgivarnas makt. När a-kassan undermineras sker detsamma. När anställningsformerna blir mer otrygga stärks arbetsgivarnas makt. När vårt medlemsantal och organisationsgrad sjunker minskar våra möjligheter att ställa rimliga krav. Så kan jag fortsätta. Vi har varit framgångsrika i att utjämna denna relation och balansera arbetsgivarens
20 maktställning. Där vi har en stark lokal facklig närvaro är umgänget mer balanserat. Vi har också via den fackligpolitiska samverkan lyckats få till stånd lagstiftning som sätter gränser för vad som kan anses rimligt. Ni som sitter här vet att vi under de senaste decennierna har förlorat i inflytande. Våra medlemmar har en mer utsatt situation idag. Så kan vi inte ha det. Det är därför
25 vi är samlade till kongress här i Stockholm detta veckoslut.

Vi ska flytta fram positionerna för våra medlemmar. Det är det uppdraget vi har. För kvinnan några kilometer som inte heter Johansson i efternamn och

därför inte får något jobb. Undersköterskan ska inte vara enbart en komponent som arbetsgivaren kan ringa in när de vill. Vägarbetaren ska ha mod att ställa krav på en säker arbetsmiljö. Chauffören ska ha rätt till vila. Städerskan ska kunna slå larm

- 35 om hon upplever sig trakasserad utan risk att förlora sitt jobb. Allt detta avgörs av vilken kraft vi kan sätta bakom våra krav. Det handlar om makt, kamrater. Medlemmarnas makt. Det är det denna kongress handlar om.

Kongressdeltagare,

- 40 Det är också därför det är helt oacceptabelt att vi inom LO-familjen inte kommit längre när det gäller den stora maktfrågan mellan kvinnor och män. Jag tänker på jämställda löner. Kvinnor är systematiskt och strukturellt felvärderade i vårt svenska samhälle. Kvinnor är inte bara lågavlönade. De är också felavlönade. Kvinnors arbete värderas helt enkelt sämre än mäns. Det är
- 45 arbetsgivarna som sätter lönerna i det är landet. Den makten har de. Det har inneburit att kvinnors faktiska lön är endast 73 procent av vad männen tjänar. Kvinnors löner handlar också om makt. Vi har all anledning till självrannsakan. Vi har låtit detta ske. Vi har inte tagit tillräcklig strid för kvinnors löner. Trots att vi alla är överens om att denna orättvisa inte hör i Sverige. Redan LO-
- 50 kongressen 2000 utropades att LO ska vara en feministisk organisation. Vi har kommit en bit på väg. Att vi inte lyckades att samla ihop oss i den senaste avtalsrörelsen stärker ingen annan än arbetsgivaren. En splittrad LO-samordning kring kvinnolönepotter var kanske inte den bästa lösningen, men alternativet kan aldrig vara att inte göra något alls.
- 55 Därför säger jag klart och tydligt. Vi ska fortsätta kampen tillsammans, kamrater. Sida vid sida. Män och kvinnor . Vi ska utjämna löneskillnaderna mellan kvinnor och män.

Kongressdeltagare,

- 60 LO-förbunden har drygt 1,5 miljoner medlemmar. Av dessa är 693 517 kvinnor och 809 824 är män. Låt mig nämna några av dessa kloka fackliga kamrater: Hans, Jonas, Hans, Per-Olof, Lars-Anders, Anders, Hans-Olof, Jan, Mikael, Jan-Erik, Jan, Lars, Tobias och Torbjörn. Ella, Anneli och Ingela. Själv heter jag som ni vet Karl-Petter. Jag gissar att ni
- 65 börjar ana vad jag är ute efter. Jag rabblade just namnen på LO-förbundens ordförande och oss fyra som nu valts till LOs ledning. En sak blir tydlig. Hur kloka var och en av oss än är, så är det inget annat än ett fattigdomsbevis att det är lika många män som heter Hans, eller för den delen Jan, som det är kvinnor

70 på de yttersta
ledarpositionerna i LO och i förbunden. Det här handlar också om makt. Om
makten i våra egna organisationer. Och det är en fråga vi själva äger. Kanske har
åren med Wanja och Ulla invaggat oss i en falsk trygghet om att nu är det här
med jämställdheten klart. Beslutet är fattat och kloka kvinnor leder LO. Men
75 listan med våra namn som jag nyss läste upp visar tydligt att vi har långt kvar att
gå, och att vi inte kan luta oss tillbaka och tro att jämställdheten löser sig själv.
Tvärtom krävs ett systematiskt och strukturellt arbete för att göra något åt den
här maktobalansen. Här krävs skärpning, kamrater. Den som tror att jag inte är
allvarlig när jag säger det, misstar sig grovt.

80

Kongressombud,

Jag vill tala om ett Sverige som förändras till det sämre i rasande takt. Jag vill tala
om LOs problem och möjligheter. Och jag vill peka ut den inriktning på
prioriteringar som jag tycker är den viktigaste för oss. Jag tänker inte ödsla
85 särskilt mycket tid och kraft på att kritisera andra, vår borgerliga regering, giriga
riskkapitalister inom vården som vi har gott om skäl att kritisera. Vi vet var vi
står i förhållande till dessa. Regeringen Reinfeldt ska bort. Riskkapitalisterna i
vård och omsorg också. Nu är det sagt och ska verkställas, kamrater! Nu
behöver vi inte ödsla mer tid på det.

90

Kongressdeltagare,

Jag vill hellre att vi koncentrerar oss på oss själva. På det vi kan göra någonting åt.
Vad hade vi kunnat göra annorlunda? Och då talar jag om hela arbetarrörelsen.
Har vi gjort det allra bästa vi förmår? Kan vi vara stolta och nöjda med de svar
95 som vi har på de problem som människor upplever i sin vardag? Jag tycker inte
det.

Sverige har gått i fel riktning i många år nu. Senast här i veckan kunde vi höra att
vår a-kassa nu ligger på plats 12, klart under genomsnittet i Europa. Vi har en
100 sönderskjuten sjukförsäkring som är helt rättsosäker. Vi kan se hur
skolresultaten sjunker. Vi tvingas gång på gång bevittna hur våra gamla offras på
vinstbegärets altare. Listan kan göras hur lång som helst.

Vems är ansvaret? Det fullständigt uppenbara och självklara svaret är de som
105 fattat besluten. Det ska de ha kritik för. Men jag tycker också att vi har ett
ansvar. Det kan väl inte bara vara deras fel att de sökte och fick mandat för att
genomföra de förslag som vi tycker får så oerhörda konsekvenser. Vi borde

också fråga oss varför de fick detta mandat. Hur såg vårt alternativ ut? Varför
110 fick inte vårt
alternativ tillräckligt starkt stöd? Hade vi svaren på de frågorna som
medborgarna ställde sig? Sanningen är att vi inte hade det.

Här vill jag vända mig direkt till det socialdemokratiska partiet. Vi har förlorat
115 två val i rad. Det är oerhört allvarligt. Det som är levererat hittills av
självpövning och politikutveckling, duger inte. Det socialdemokratiska partiet
kan bättre. Jag hoppas verkligen att den nya partiledningen klarar att mejsla
fram ett slagfärdigt alternativ till valet 2014. I det arbetet kommer LO både att
vara en konstruktiv partner och en kärleksfull kritiker.

120 Men det som bekymrar mig oerhört är rädslan för att vässa konfliktlinjerna i
politiken. Jag tycker att det känns som om alla partier mer sneglar oroligt på sina
motståndare och på alla dessa opinionsundersökningar. Alla trängs i mitten.
Ingen vågar riktigt sticka ut.

125 Då krymper politiken till en liten debatt om rutavdragens vara eller icke vara.
Då devalveras politiken till att följa minsta motståndets lag. De enkla
lösningarna tar över. De svåra samhällsproblem som vi har i Sverige vill man inte
ta i.

130 Det blir bekvämare att låta folk välja skola utan att erkänna det sorterar elever.
Det är bekvämare att tassa omkring i skattepolitiken trots att det finns stora
behov i vår välfärd. Det är bekvämare att ducka i frågan om vinster i välfärden.
Detta är farligt. Det måste få finnas motsättningar. Det är demokratins
förutsättning. Politiken riskerar att reduceras till ett spel. För mig är politik ett
135 redskap för att förändra. Detta har alltid varit arbetarrörelsens paradgren.
Arbetarrörelsen såg och identifierade samhällsproblemen och levererade sedan
förslag på dem. Också väldigt svåra sådana. Som massarbetslösheten på 1930-
talet. Som rätten till fri sjukvård på 1940-talet. Pensionerna på
1950-talet. Som enhetsskolan och bostadsbristen på 1960-talet. Som kvinnors
140 frigörelse på 1970-talet.

Alla dessa frågor var ju enormt komplicerade och utmanande. Och rymde
verkligen stora risker för misslyckande. De fördes också fram i hårda
motsättningar. Ändå valde vi att göra det. Så måste politiken fungera. Vi kan
145 bättre! Svensk arbetarrörelse kan bättre. Nu är det dags att ta Sveriges
utmaningar på allvar!

Kongressdeltagare,

150 Jag kommer ihåg hur det var när jag som ung SSUare mötte unga socialister från
hela världen och med stolthet berättade om vår svenska modell och vår generella
välfärd. Idag kan jag inte göra det. Idag gör ingen det. För det är inte längre sant.
Det har till och med Anders Borg insett. Han jämför nu Sverige istället med de
155 sämsta länderna i Europa. Vi har bättre statsfinanser än Grekland och Spanien
säger han stolt. Ska vi nöja oss med det?

Sverige ska jämföra sig med de bästa länderna. När FN 1995 började utse
världens mest jämställda land så fick Sverige ta emot priset som första pristagare.
Så är det inte idag. Vi toppade alla möjliga olika listor när det gällde vår välfärd.
160 Här i Sverige hade vi en välfärd lika för alla, gemensamt finansierad utan några
vinstintressen som rönte intresse från hela världen. Så är det inte idag.

Vi driver inte längre utvecklingen. Politiken har tagits som gisslan av stora
koncerner. Jag är djupt kritisk till att man inte bjudit större motstånd i debatten
165 om vinster i välfärden. Det är inte i första hand en teknisk fråga som handlar om
kommunala upphandlingar eller listor på kvalitet och tillsynsmyndigheter. Det
är en djupt ideologisk fråga, som handlar om värderingar och människosyn. Jag
minns en händelse för många år sedan där jag upplevde välfärden genom min
pappas ögon. Samma helg som vi väntar på min sons, mitt första barns
170 nedkomst så får min pappa beskedet att han har en fläck på lungan och
remitteras omedelbart till universitetssjukhuset i Lund.

När vi kommer dit är rummet fullt av professorer och läkare som med all sin
kunskap granskar röntgenbilderna på min pappas lungor. Jag minns hans ord
när läkarna lämnat rummet: ”Tänk att alla dessa fina professorer bryr sig om
175 mig, en enkel glasarbetare från Kosta.” Det gick bra för både min son och min
pappa.

Men händelsen har stannat hos mig. Orden som min pappa sa denna gång. Alla
de som var där och involverade i min pappa hade bara ett intresse. Min pappa.
180 Idag finns också andra intressen inblandade i vår välfärd. Jag tycker inte om det.
Betalar vi skattepengar för att de ska gå till våra barns skolgång. Så ska de gå dit.
Betalar vi skattepengar för att våra föräldrar ska få den bästa omsorgen på sin
ålders höst. Så ska de gå dit. Betalar vi skattepengar för att alla ska få den bästa
sjukvården. Så ska de gå dit. Inte till någon ägare som vill plocka ut skyhöga
185 vinster. För mig är detta fullständigt glasklart. Våra skattepengar ska gå till det

de är avsedda för. Det måste bli stopp på groteska vinster ur vår välfärd. Det har de klarat i Danmark, I Norge, I Finland, I Nederländerna, I Belgien. Varför i herrans namn

190 skulle vi inte klara det i Sverige? Jag vill se en vinstbegränsning i vår välfärd. Punkt. Slut. Då är också detta sagt. Och bör verkställas omgående!

Kongressdeltagare,

195 Nu är det fackets tur. Hur är tillståndet egentligen för svenska fackföreningsrörelse? Även om vi förlorat något av vår styrka, så är vi fortfarande en av världens starkaste fackföreningar. Den borgerliga regeringen har som mål att strukturellt försvaga svensk fackföreningsrörelse. Höjningen av avgiften till a-kassan och slopandet av avdragsrätten var oerhört utstuderad.

200 Men om vi väljer att förklara vårt medlemstapp med endast detta som förklaring så missar vi vårt eget ansvar. Det är lätt hänt att man fastnar i enbart kritiken och därmed reducerar sig själv till offer för någon annans aktiviteter. Det är farligt. Det har aldrig varit en framgångsrik strategi att be om inflytande. Det passar just
205 fackföreningsrörelsen sällsynt illa att stå med mössan i hand och be en illasinnad regering om att få inflytande.

Regeringen gör så mycket den bara vågar. Och vad den vågar göra avgörs av hur starka vi är. Så enkla är sambanden. Fackföreningsrörelser världen över, också

210 LO har blivit mer marginaliserade under de senaste decennierna. LO har inte samma tyngd i den svenska samhällsdebatten idag. Så är det tyvärr. En del av förklaringen till detta kan sökas i globala ekonomiska mönster, en förhärskande borgerlig ekonomisk overrideologi, i massarbetslösheten och givetvis i det faktum att vi idag har en borgerlig

215 regering i Sverige. Men det är inte hela sanningen. Vi har heller inte lyckats erövra en tillräckligt stark position i den nya miljö som vuxit fram. Det måste vi ändra på. Hur bygger vi då en starkare maktposition? Svaret är lika enkelt och självklart som det alltid har varit. Det handlar om medlemmar, makt och möjligheter. I den ordningen. Det är förbundens medlemmar som ger oss makt
220 och därmed

möjligheter att förändra vardagen.

Det är hos den enskilde medlemmen allt börjar. Som medlem möter man först en förtroendevald. Det är det mötet som är så viktigt. Jag kommer därför att

prioritera våra fackligt förtroendevalda. Det är där nyckeln finns. Jag hade själv under drygt 8 år förtroendet av att vara fackligt förtroendevald på en lokal arbetsplats i Växjö, på Börderna Hammarstedt verkstad. Varje fikapaus, varje lunch så fanns

230 där en levande diskussion om små och stora frågor. Där i det lilla i dessa enkla vardagliga möten växte något mycket starkare fram.

Våra förtroendevalda ute på arbetsplatserna är våra viktigaste resurser. Det är de som möter medlemmarna. Jag vet att det kan vara utsatt, ensamt och svårt att leva upp till de förväntningar som ställs. Därför kommer jag att prioritera er.

235 Synliggöra ert arbete, vara lyhörd för det stöd som ni behöver, finnas ute och lyssna på er. Ni är ryggraden i LO.

Ni ska ha allt stöd ni behöver. Det är ett löfte från mig. Vi ska bli en ännu starkare fackförening i medlemmarnas vardag. Vi ska finnas där medlemmarna
240 finns. Vi ska kunna nås på telefon dygnet runt och året runt. Vi ska vara en modern facklig organisation som är tillgänglig 24/7. Men vi ska aldrig vara bara ett serviceorgan. Vi är och förblir en kamporganisation. Vi måste därför våga prata om ideologi, värderingar och människosyn och möta människor med en idé om ett bättre samhälle. För att lyckas med detta måste vi bli noggrannare
245 med vad vi gör. Vi har antagit stora fina målsättningar, men inte klarat att leverera. Det vi har sagt har vi inte gjort. Jag tror att det är förödande för oss. Förutom det rena misslyckandet att inte nå de uppsatta målen, devalverar det tilltron till oss som organisation.

Alla ska veta att när vi sätter upp ett mål så kommer vi att nå det. Vi ska vara lika
250 noggranna som när vi förhandlar om löner. På öret.

När vi läger fast mål för en högre organisationsgrad, så ska alla veta: Så kommer det att bli. När vi lägger fast mål för fler medlemmar, så ska alla veta: Så kommer det att bli. När vi lägger fast mål för högre kollektivavtalsäckningsgrad, så ska
255 alla veta: Så kommer det att bli.

Då kommer också de som är våra motståndare att tänka sig för både en och två gånger i hur de agerar när de ser att vi tar strid för att svenska kollektivavtal ska gälla på svensk arbetsmarknad och att vi aldrig accepterar att man gör skillnad på folk och folk. Då kommer de att tänka sig noga för när de formulerar sina
260 provocerande lönefrysningskrav. Då kommer de att tänka sig för hur de möter oss i förhandlingar. Då kommer de inte att springa iväg till medlingsinstitutet innan vi ens har hunnit sätta oss ned kring förhandlingsbordet.

När vi blir tydliga med det som är viktigt för oss och klarar leveransen,

265 kongresskamrater. Då kommer den borgerliga regeringen och våra motparter varje gång veta: Så kommer det att bli!

Kongressdeltagare,

270 Nu vill jag att ni lyssnar extra noga, Rätten till ett arbete och kampen för full sysselsättning är och förblir vår viktigaste fråga. Vi satte under 1990-talet upp och nådde målet 4-procents arbetslöshet. Det kunde vi vara stolta över, men inte nöjda. Sedan borde vi ha fortsatt. Fyra procent är fortfarande för högt. Nu verkar det tyvärr som vi ska vara nöjda med det dubbla. I veckan satte jag kaffet i vrångstrupen när jag läste Dagens Industri där man spekulerade om att det inte
275 blir några räntesänkningar för att arbetslösheten bara ökat lite till 7,8 procent. Åtta procents arbetslöshet är alltså inget skäl för att stimulera ekonomin. Man tar sig för pannan. Man ska kalla saker för sitt rätta namn. Vi har massarbetslöshet, det är hög tid att ni fattar det på Riksbanken!

280 Arbetslösheten överskuggar allt annat. För den är så grundläggande. Den påverkar allt. Den enskilda individens frihet. Maktrelationerna inte bara på arbetsmarknaden utan också i hela vårt samhälle. Grogrunden för framväxten av extremism. Så central är denna fråga.

I början på 1990-talet tvingades arbetarrörelsen att prioritera en låg inflation.
285 Skälet var en lönebildning som hade gått överstyr och en kraftigt överhettad ekonomi. Detta förändrade förutsättningarna för möjligheterna att nå full sysselsättning. Det är möjligt till och med troligt att detta steg var helt nödvändigt, men arbetarrörelsen har sedan dess inte mäktat med att formulera en politik som på allvar kan förena hög sysselsättning med låg inflation. Detta
290 var också grundorsaken till att vi förlorade valen 2006 och 2010 Vi har ingen tillräckligt bra idag heller. Därför måste vår viktigaste prioritet vara att arbeta fram en sådan. För arbetslösheten kan få förskräckande konsekvenser.

Låt mig ta er ända tillbaka till andra världskrigets slut. En värld ligger i ruiner
295 och har just upplevt en av sina mörkaste stunder. Över 50 miljoner människor har dött. Nazismens brott mot mänskligheten har chockat en hel värld. Aldrig igen. Det skulle aldrig få hända igen.

I detta läge samlades världens ledare för att skriva ett dokument. Det blev FN:s deklARATION för mänskliga rättigheter. Människor hade okränkbara rättigheter.
300 Inget politiskt system skulle få trampa på dessa rättigheter igen. Så skulle människovärdet och demokratin räddas. Så skulle freden säkras.

– Därför skrevs yttrandefriheten in
305 – Därför skrevs press- och föreningsfriheten in.
– Därför skrevs det att ingen fick diskrimineras på grund av kön, ras, hudfärg,
språk, sexuell
läggning eller religion.

310 Men det var inte bara detta som skrevs i de mänskliga rättigheterna.
Erfarenheterna av mellankrigstiden och krigsåren var fler än så. Arbetslösheten,
fattigdomen, vanmakten och utsattheten hade drivit människorna i armarna på
extrema rörelser. När samhället vände sina medborgare ryggen – så vände också
medborgarna samhället ryggen. Därför skrevs också artikel 23 in i de mänskliga
315 rättigheterna.

Låt mig citera:

”Var och en har rätt till arbete, fritt val av sysselsättning, rättvisa och
tillfredsställande arbetsförhållanden samt till skydd mot arbetslöshet.”

320

Det är den fulla sysselsättningen som tryggar ett anständigt samhälle. Detta
förstod våra fackliga företrädare redan när LO bildades 1898. Detta förstod
världens ledare 50 år senare 1948. Idag verkar denna kunskap som bortblåst.
Alltför få här hemma eller utomlands

325 pratar ens om frågan. Idag – över 60 år senare – slår arbetslösheten i Europa ett
obehagligt rekord. 25 miljoner EU-medborgare är arbetslösa. Arbetslösheten
har passerat 11 procent. I Spanien och Grekland är arbetslösheten över 20
procent. Ingen ser idag var det ska sluta. Detta är inte bara en grekisk tragedi, det
är en tragedi för Europa. Precis som för 60 år sedan växer extremismen. I de
330 senaste valen gick de också framåt. I Frankrike fick främlingsfientliga Marine Le
Pen nästan 20 procent av rösterna i presidentvalet. I Grekland fick ett
nynazistiskt parti 7 procent. Läxan gäller än. När samhället vänder sina
medborgare ryggen – så vänder också medborgarna samhället ryggen. Det är
arbetslösheten och vanmakten som driver människor i armarna på extrema
335 rörelser. Det är dags att Sverige slutar bryta mot de mänskliga fri- och
rättigheterna. Följ artikel 23. Var och en har rätt till arbete.

Kongressdeltagare,

Låt oss påminna oss om hur det ser ut i massarbetslöshetens Sverige.

340 – 384 308 människor är arbetslösa i Sverige idag. Det är ungefär 8 procent av
arbetskraften.

– Antalet arbetslösa har ökat med 98 500 personer sedan regeringen Reinfeldt tog över.

- 345 – Ungdomsarbetslösheten har ökat med 59 400 sedan september 2006
– Långtidsarbetslösheten har under regeringens tid ökat med 50 200 personer
– Endast var tionde person som får a-kassa får ut 80 procent av den tidigare lönen.

350 Detta är ett fiasko av sällan skådat slag. Och vad får de arbetslösa för stöd. Ungefär 2 av 3 heltidsarbetslösa får inte ersättning från arbetslöshetsförsäkringen överhuvudtaget. Och detta sker samtidigt som A-kassan går med 23 miljarder i överskott. Detta mina vänner är inte bara borgerligt, det är korkat också.

355

Kongressdeltagare,

Striden för full sysselsättning är vår. Den striden ska vi ta med regeringen. Inte för att den i första hand är moderat, den striden ska vi ta med alla regeringar, oavsett partifärg. LO ska alltid ta strid för den fulla sysselsättningen. Den svenska modellen, som LO var med och skapade, utgick ifrån alla människors vilja till arbete. Förutom de vanliga sociala och ekonomiska anledningarna att ha ett arbete, så var också en större 10 trygghet kopplat till arbetet. Genom arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen en ersättning som byggde på ens egen inkomst. Tanken är enkel och på samma gång genial. Detta var en central del av arbetsrörelsens positiva arbetslinje. Nu rivs den sönder. Ersättningsnivån i a-kassan har inte höjts på tio år. Avgiften till a-kassan har chockhöjts. Samtidigt har det blivit allt svårare att kvalificera sig för de olika försäkringarna. Den positiva arbetslinjen har istället ersatts av en negativ arbetslinje. Piska istället för morot. Den bygger inte på att människors vilja att arbeta, den bygger på människors rädsla för arbetslöshet eller sjukdom. Förväxla därför aldrig högerens arbetslinje med vår! De är inte ens kusiner – de är varandras motsatser. Glöm aldrig det.

Kongressombud,

375 Den självklara kopplingen till sysselsättningspolitiken är den ekonomiska politiken. De senaste 30 åren har den internationella ekonomiska politiken bestått av fyra hörnspelare. Låg inflation, sänkta skatter på höga inkomster och förmögenheter, avregleringar av marknader och försvagade fackföreningar. Sverige har i likhet med de flesta västländer följt denna högerorienterade dagordning.

380

Efter 30 års erfarenheter av denna politik vet vi resultatet. De rika blev rikare och starka blev starkare. De fattiga, fattigare. Vi vet också att politiken misslyckades med löftet om låg arbetslöshet och hög tillväxt. Arbetslösheten är
385 hög i hela västvärlden. Tillväxten har den senaste 30 åren var betydligt lägre än de förgående 30 åren. Detta är i högsta grad en global fråga. Oavsett om man bor i Allingsås, Alicante eller Aten. Alla löntagare är utsatta för samma press. Därför måste vårt internationella samarbete utvecklas. Utbytet med andra fackliga organisationer måste stärkas. Beror arbetslösheten på enskilda länders
390 misslyckande eller beror det på att alla mer eller mindre har bedrivit samma politik?

För mig – och ett ökande antal inflytelserika ekonomer – är svaret: Det är politiken som har misslyckats. Ny politik måste till. Jag har idag inte alla svaren,
395 men det är viktigt att ställa de svåra frågorna. För det är svaren på dessa som gör att vi kan nå framåt. För det första. Låg inflation räcker inte för att nå målet full sysselsättning. Mer måste till! Stabiliseringspolitiken måste stärkas. Allt kan inte skötas av att räntan höjs eller sänks. För det andra. Sänkta skatter på rika och förmögenheter leder inte till större investeringar. Det är en
400 myt. Något annat måste till! Investeringar i näringslivet, i miljö, i utbildning, i bostäder och i infrastruktur är vår framtid. För det tredje. Avregleringar är ingen mirakelmedicin för en effektivare ekonomi. Tvärtom behövs en ny modern reglering av allt från skola till finansiella marknader för att få dem att fungera i medborgarnas intresse. Detta såg LO redan på 1980-talet. För det fjärde. Den
405 alltmer giriga kapitalismen med överdrivna målsättningar för avkastning har lett till en farlig politik. De långsiktiga investeringarna har ersatts av kortsiktig spekulation. Så länge kvartalskapitalismen får härja fritt så kommer världen att få se kris på kris, bubbla på bubbla, med förödande konsekvenser för enskilda individer och nationer. För det femte.
410 Världen över har hushållens skulder slagit nya rekord, så även i Sverige. En skulddriven tillväxt är dock en farlig tillväxt, oavsett om hushåll eller stater ägnar sig åt det. Det har många länder bittert fått lära. Tillväxt ska skapas med investeringar och en god hushållning med våra gemensamma resurser. För det sjätte. Den aktiva politiken för att försvaga fackföreningar har lett till en alltmer
415 extrem lönespridning. Också här i Sverige. Den undergräver vår sammanhållning och riskerar att skapa framtida starka motsättningar och en arbetsmarknad som präglas av massarbetslöshet och konflikter. Det är dags för en annan politik. Vi har tvingats backa för långt. Hit men inte längre. Nu säger vi stopp. Nu skärper vi konfliktlinjerna. Vi söker inte konflikt för konfliktens

skull. Nu går vi framåt med en annan politik. LO ska vara den kraft i Sverige som allra hårdast arbetar för full sysselsättning. Kunskap ska vara vårt främsta och vassaste vapen i denna kamp. Idag har vi inte alla svaren. Det ska vi erkänna. Men vi ska göra allt för att hitta dem. Vi ska tillbaka till full sysselsättning igen.

425

Kongressdeltagare,

Är jobben slut? Har vi inga behov som vi tycker är viktiga som idag inte blir utförda? Är det så? Är det verkligen så svårt att göra något mot arbetslösheten?

430

Svaret på alla dessa frågor är givetvis nej. Det är ingen naturlag som skapat denna ordning. Det är politiska och ekonomiska beslut. Har vi råd att arbeta, frågade den socialdemokratiska finansministern Ernst Wigforss retoriskt i en skrift som publicerades 1932. Denna skrift är av många sedd som en av 1900-talets viktigaste inlägg. Det var egentligen inga konstigheter med det han sa. Wigforss menade att staten kunde lösa krisen genom att ge medborgarna arbete i kristider och hålla igen när hjulen rullar igen.

435

Varför ställer vi oss inte denna fråga idag? Hur stor är alternativkostnaden för att betala människor för att göra något istället för att inte göra något alls? Vad kostar det inte den enskilde att förneka hon eller han en möjlighet att försörja sig själv? Hur många människor förlorar vi kanske för alltid på denna politik? Hur mycket förlorar inte vårt samhälle av värde på att utestänga människors vilja till arbete?

440

Hur mycket av sådant som vi tycker skulle vara bra att det blir gjort, blir aldrig utfört? Jag kan inte förstå att vi inte lärt något av tidigare kriser och av det som fick världens ledare att samlas för 60 år sedan. På 1930-talet fick min farfar, Torvald Johansson, beredskapsjobb. Han var en av de 100 000 tusentals som förlorade jobbet under den krisen. Han fick som alternativ till arbetslöshet en möjlighet att vara med och bygga en väg till Lessebo. Den vägen finns kvar än idag. Varje gång jag åker på den vägen tänker jag på honom. Runt om i vårt land finns exempel på investeringar som gjordes under de här krisåren. Sverige var inte ett rikt land på 1930-talet. Ändå ansåg vi att vi hade råd med detta. Varför tänker vi inte så idag? Vi har idag en enorm bostadsbrist och den bara växer. Befolkningen ökar snabbare än vad vi bygger. Var ska våra barn bo? Våra ungdomar kan inte studera på de orter som de vill för att det inte finns bostäder. Ändå byggs det alldeles för lite. Varför då? Är inte det naturliga svaret på frågan när vi har bostadsbrist att bygga mer?

450

455

Vi har ett miljonprogram som idag är drygt 50 år gammalt. Det är slitet och

460 behöver en rejäl upprustning och renovering. Ju längre vi väntar desto värre
kommer det att bli. Varför gör vi inte mer? Vi har en järnväg som är sliten och
eftersatt. Att åka tåg idag är verkligen ett vågspel. Varför investerar vi inte mer?
Det ger sysselsättning, är bra för vår miljö och stärker vår konkurrenskraft. Vi
har äldre som inte kommer ut i denna underbara försommarsol för att det
465 saknas personal. Varför då? Vi har växande barngrupper på dagis? Har vi brist
på människor som vill arbeta med vår framtid? De senaste åren har mobbning i
våra skolor ökat för att det finns för få vuxna i skolan.

Är det brist på vuxna människor i Sverige. I skolan, ja, men i Sverige? För bara
lite pengar mer skulle vi kunna göra så oändligt mycket mer. För dem som är
470 arbetslösa, för barn och ungdomar, för hela vårt samhälle, för allas vår framtid.
Jag begriper det inte. Jag tycker att det är idiotiskt. Kongressvänner, Vi ska göra
mer. Jag vägrar att tro att det inte skulle gå. Jag tänker därför samla all kunskap
om vägar framåt som finns tillgänglig. Vi ska tillsammans med all kunskap som
finns inom fackföreningsrörelsen, våra förtroendevalda, goda ekonomer och
475 duktiga forskare i Sverige och utomlands utforma en ny ekonomisk politik för
full sysselsättning – som både kommer synas och höras. Vi ska göra skillnad.
Det är mitt löfte till er.

Avslutningsvis: Jag vill sluta med en sekvens ur en film som jag har burit med
480 mig i alla år. Jag såg den som ung SSUare. Det är ur Jan Troells film Sagolandet.
Det är ute på Bommersvik. Han har fångat Tage Erlander under en björk. De
sitter i gräset och samtalar.

I filmen har Troell varit ganska skoningslös mot delar i det starka samhället.
Han frågar Erlander om det inte är något han trots allt ångrar med bygget av det
485 starka samhället. Erlander värjer sig inledningsvis, men så säger han: ”Kanske
förlorade vi känslan av att det är på dig det beror om vi ska kunna bygga ett
bättre samhälle”. Det där citatet har stannat hos mig i över tre decennier. Det är
på dig det beror. Om det jag sagt här idag inte leder till handling är det inte
mycket värt. Men om det leder till att vi här känner oss starkare och beredda att
490 arbeta än hårdare har det här talet spelat roll. Jag ska göra mitt allra bästa. Men
ensam är inte stark. Ensam är ensam. LO och fackföreningsrörelsen är bara
starka tillsammans. Jag behöver din hjälp. Jag, du, ni. Vi tillsammans. Därför är
min uppmaning till er:

495 Lyssna.
Tala.
Delta.

Kräv.
500 Föreslå.
Reagera.
Protestera.
Motverka.
Medverka.
505 Förändra.
Studiecirkla.
Diskutera.
Utveckla.
Kämpa.
510 Förhandla.
Agera.
Det är vad vi gör som får betydelse.
Tack!

515

Taggar

2010-tal, 2012, Fackförbund, Man, Politiska tal, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/karl-petter-thorwaldsson-anforande-lo-kongressen-2012>

520

525

530

535